

ВІДТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ ЗАЛЕЖНО ВІД ВІКУ ЇХ ОТЕЛЕННЯ

В. М. Бурнатний, директор ТОВ «Агрофірма «Україна» Шосткинського району Сумської області

С. В. Бурнатний, к.с.-г.н., директор МПСП «Оазис» Шосткинського району Сумської області

Г. П. Котенджи, д.с.-г.н., професор, Сумський НАУ

І. В. Левченко, к.с.-г.н., доцент, Сумський НАУ

Наведені данні про залежність відтворювальної здатності м'ясних корів залежно від віку їх отелення в умовах племзаводу «Україна» та «Оазис» Шосткинського району Сумської області

Ключеві слова: племзавод, відтворення, порода, МОП, КВЗ

Збільшення тривалості продуктивного використання корів є ефективним засобом удосконалення технології виробництва продукції тваринництва. За останні роки в стадах з розведення великої рогатої худоби спостерігається тенденція до зниження тривалості продуктивного використання корів як в Україні, так і за кордоном, що знижує рівень їхньої продуктивності за життя і не дозволяє відшкодувати затрати на вирощування. Саме тому, господарствам вигідно використовувати корів триваліший час, щоб вартість їхнього вирощування окупилася через відповідну кількість отелень.

В Україні розроблено технологію ведення спеціалізованого м'ясного скотарства, яка включає основні її елементи: пасовищне утримання корів, вирощування телят до 6-8 місячного віку на підсосі за системою «корова-теля». Оскільки наразі ефективність м'ясного скотарства низька, це спонукає до удосконалення елементи його технології з використанням методів, які не вимагають додаткових витрат, а їхнє застосування було б економічно ефективним.

Підставою для досліджень послужила необхідність удосконалення окремих елементів технології одержання ремонтного молодняку та подальшого племінного використання корів довгострокових м'ясних порід.

Методика досліджень. Дослідження проведені за матеріалами зоотехнічного обліку племінних заводів української м'ясної породи «Україна» та «Оазис» Шосткинського району Сумської області.

Для характеристики росту приплоду використовували показники живої маси: при народженні,

у віці: 3; 8; 12; 15; 18 місяців. При оцінці відтворної здатності самок враховували сервіс-період, період між отеленнями (МОП), коефіцієнт відтворної здатності (КВЗ), зажиттєвий показник відтворної здатності (ЗПВЗ), вік плідного осіменіння телиць, збереженість потомків до відлучення. Дослідження впливу віку корів на гінекологічні захворювання проведено за результатами ректальних досліджень тварин.

Молочність корів м'ясних порід визначали за еталоном живою масою приплоду у віці восьми місяців. При розрахунках молочності враховували поправку для живої маси потомків на вік корів в отеленнях, сезон отелення і стать потомства згідно з методичними рекомендаціями [1].

Збереженість молодняку до відлучення визначали як відношення кількості відлучених тварин до кількості новонароджених, враховуючи також їх вибракування протягом періоду підсосу.

Біометричну обробку отриманих даних проводили за методикою М.О. Плохинського [2].

Результати досліджень. У м'ясному скотарстві ефективність виробництва продукції вирішальним чином визначається інтенсивністю відтворення стада і збереженістю молодняку. Одним із основних показників, які впливають на відтворювальну здатність є тривалість періоду від першого парування до запліднення.

Результати ректальних досліджень 240 корів послужили матеріалом для вивчення причин їхньої неплідності залежно від віку. Серед піддослідних тварин виявлено 44,2% корів з гінекологічними захворюваннями, з числа яких найбільше (12,9%) мали гіпофункцію яєчників (табл. 1).

Таблиця 1

Гінекологічні захворювання у корів залежно від їх віку

Показник	Вік корів при дослідженні, років							Всього	
	до 2	2,1-3	3,1-4	4,1-5	5,1-6	6,1-7	7 і ст.	голів	%
Кількість голів	35	54	69	38	22	12	10	240	100,0
З патологічними змінами статевих органів	7	25	29	20	13	7	5	106	44,2
З них: гіпофункція яєчників	3	10	11	4	2	1	-	31	12,9
жовте тіло	1	4	6	5	3	2	1	22	9,2
кіста яєчників	-	2	2	1	2	1	2	10	4,2
атонія матки	-	6	4	6	3	1	2	22	9,2
атрофія внутрішніх статевих органів	3	3	6	4	3	2	-	21	8,8

Персистентні жовті тіла відмічаються у 9,2% тварин, кіста яєчників – у 4,2%, атонія матки – у 9,2%, атрофія внутрішніх статевих органів – у 8,8%.

Найвищий показник частки корів з гіпофункцією яєчників відмічено у корів віком 3,1–4 роки, з персистентними жовтими тілами також 3,1–4 роки, атонією матки – 4,1-5,0 років і атрофією внутрішніх статевих органів – 3,1-4 роки.

Найбільшу частку патологічних змін у статевих

органів самок виявлено у віці від 2,1 до 5 років. Одержані результати свідчать про те, що гіпофункція яєчників найчастіше зустрічається у молодих корів.

Більший відсоток гінекологічних захворювань у молодих корів призводить до подовження періоду між отеленнями, про що свідчать результати аналізу відтворювальної здатності корів різного віку (табл.2).

Таблиця 2

Відтворювальна здатність корів в залежності від різного віку, M±m

Вік корів, роки	голів, n	Ознаки	
		МОП, днів	КВЗ
до 2	35	605±33,6	0,66±0,03
2,1 – 3	54	542±19,1	0,76±0,02
3,1 – 4	69	536±13,4	0,77±0,02
4,1 – 5	38	524±11,8	0,76±0,01
5,1 – 6	22	478±11,0	0,85±0,03
6,1 – 7	12	506±16,9	0,83±0,03
7 і старше	10	482±12,2	0,80±0,02
По стаду	240	536,4±10,9	0,77±0,03

Тривалість періоду між отеленнями значно перевищує бажане, оптимальне для м'ясного скотарства, значення (12 місяців) і складає в середньому 536,4 дні.

Молоді корови (віком до 2-х та у 2,1–3 роки) характеризуються вищим МОП відповідно на 26,6 та 13,4% порівняно з коровами у віці 5,1–6 років. Нижчим він був і у корів інших вікових груп. Вірогідно нижчий порівняно з середньою величиною по виборці на 12,2%. Найнижчий коефіцієнт відтворювальної здатності виявлено у самок віком до 2

років, а вищий на 28,8% ($P>0,99$) – у 5,1 – 6-ти річних тварин. Корови 5,1–6-ти річного віку мають КВЗ більший на 10,4% порівняно з коровами інших вікових груп.

З віком у корів спостерігається тенденція до зниження збереженості їхнього приплоду під час підсосу. Мертвонароджуваність потомків до відлучення у корів до 2-х років склала 13,8%. Далі відмічається її пониження зі збільшенням віку матерів – від 2,1 до 7 років до 6,3 пунктів (табл. 3).

Таблиця 3

Вплив віку отелення корів на мертвонароджуваність телят

Вік отелення корів	n	Кількість народжених телят		Мертвонароджених	
		голів	%	голів	%
до 2	35	29	83	4	13,8
2,1 – 3	54	44	82	5	11,4
3,1 – 4	69	55	80	3	5,5
4,1 – 5	38	32	84	2	6,3
5,1 – 6	22	18	83	-	-
6,1 – 7	12	9	79	-	-
7 і старше	10	7	75	1	14,3
По стаду	240	194	80,8	15	6,3

Аналізуючи показники, одержані в наших дослідженнях, а саме, нижчу збереженість до відлучення потомків від старих корів, слід відмітити, що рівень захворювання телят після народження залежить від кількості імуноглобулінів, засвоєних з молозивом матері. Концентрація материнського походження має вагоме значення і для активації власного захисту білків, що настає в тримісячному віці [3].

На показник збереженості підсисного молодяку значно впливає мертвонароджуваність, яка у м'ясному скотарстві залежить від перебігу отелень. У 2-х річних корів відсоток мертвонароджених телят найвищий – 13,8% при збільшенні живої маси новонародженого теляти на 1 кг, а у ко-

ров 5,1-7-ми річного віку подібного зростання не відмічається при живій масі новонароджених телят від 30 до 35 кг.

Вищий відсоток мертвонароджених телят у молодих корів можна пояснити поєднанням двох факторів, що впливають на нього – це жива маса новонароджених телят та розміри пологових шляхів корів [4]. З віком у корів відбувається збільшення висотних та широтних параметрів тазу. Молоді корови народжують телят з меншою живою масою, проте величина тазового отвору в них менша, ніж у дорослих, тому найбільша кількість ускладнених отелень і, як наслідок, втрат телят відмічається у молодих корів, що свідчить

про необхідність надання більшої уваги при народженні телят від тварин у молодому віці.

При вивченні впливу віку отелення корів на живу масу потомків було включено в обробку від-

повідні показники по 240 коровам віком 7,1 і старше років (табл. 4).

Таблиця 4

Жива маса телиць залежно від віку отелення матерів, кг

Вік матері, років	Новонароджені		8 міс.		12 міс.		15 міс.	
	n	M±m	n	M±m	n	M±m	n	M±m
до 2	35	31,3±1,2	35	189±6,5	35	240±3,4	35	290±4,7
2,1 – 3	54	31,7±1,3	54	192±2,3	54	257±3,7	54	302±4,2
3,1 – 4	69	32,2±1,7	69	201±2,7	69	265±3,6	69	305±4,1
4,1 – 5	38	32,8±1,8	38	210±2,9	38	276±3,7	38	311±4,2
5,1 – 6	22	33,1±1,6	22	208±2,9	22	272±3,9	22	310±4,3
6,1 – 7	12	32,3±1,9	12	201±3,1	12	262±5,4	12	297±6,3
7 і старше	10	31,2±21,1	10	194±4,4	10	254±6,1	10	294±7,3
По стаду	240	32,5±1,8	240	199±4,0	240	261±4,3	240	303±5,0

Аналіз даних таблиці показує, що телиці, одержані від корів у віці 4,1-6 років мають вищу, порівняно з середніми показниками вибіркової сукупності. Різниця за живою масою потомків, одержаних від корів різного віку, вірогідна не по всіх групах, але у всіх випадках спостерігається одна і та ж закономірність: у всі вікові періоди телята від матерів віком від 4,1 до 6-ти років переважають за живою масою телят, одержаних від молодих до старих корів.

Молоді корови (від 2 до 3 років) та 7,1 і старше річного віку народжували телят з меншою живою масою. Встановлено також, що найвищі темпи росту в підсисний період мали телята, одержані від корів віком 4-6-ти років.

Жива маса одного теляти до відлучення має важливе значення, оскільки вона є основним показником продукції, що одержують від однієї корови за рік. Вищий показник живої маси при відлученні у віці 8 місяців, порівняно з середнім по

вибірці, відмічали у потомків, народжених від корів віком 4,1-6 років.

Варто відмітити, що тварини, одержані від корів віком до чотирьох років та старше семи, мали нижчу живу масу у 8 місяців порівняно з середнім по стаду. Молочність м'ясних корів з віком поступово збільшується і досягає максимуму (210 кг) у віці 4,1–5 років, що на 5,5% ($P>0,95$) вище порівняно з середньою величиною по вибірці.

Висновки

1. Найбільша (43,2%) частка гінекологічних захворювань корів спостерігається у віці 2,1-5 років, серед них переважає гіпофункція яєчників (24,0%).

2. Мертвонароджуваність у корів до 2 років склала 13,8 %.

3. Молоді корови (2-3 роки) та 7 і старше річного віку народжували телят з меншою живою масою 31,3-31,7 при середній живій масі 32,5 кг.

Список використаної літератури:

1. Пабат В.О. М'ясне скотарство України / В.О. Пабат, А.М. Угнивенко, Д.Т. Вінничук.-К.: Аграрна наука, 1997.-313 с.
2. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников. /Н.А. Плохинский.-М.: Колос, 1969.- 256 с.
3. Кравців Ю.Р. Вікові особливості імуноглобулінового складу живих організмів / Ю.Р. Кравців, Р.П. Масляно // Вісник аграрної науки.-2001.- №1.- с. 50-53.
4. Садовский Н.В. Возрастные изменения размеров и формы таза телок и коров / Н.В. Садовский, А.М. Кавунник.-Саратов, 1976.- 125 с.

Приведенные данные о зависимости воспроизводительной способности мясных коров от возраста их отела в условиях племязавода «Украина» и «Оазис» Шосткинского района Сумской области.

Ключевые слова: племязавод, воспроизводство, порода, МОП, КВЗ

The described information about the dependence of reproductive ability of meat of cows from their calving time in terms of breeding plants "Ukraine" and "Oasis" Shostka region, Sumy district.

Key words: pure-bred farm, reproduction, breed, MOP, KVZ.

Дата надходження в редакцію: 4.12. 2012 р.

Рецензент: д.с.г.н., професор Л.М.Хмельничий